

BIBLIOTEKET I SAMFUNDETS TJENESTE

-hvordan udvikler vi bibliotekernes fulde potentialer?

Inspiration
til lokalpolitisk
biblioteksdebat

DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING

“ 8 ud af 10 borgere i Danmark finder det vigtigt, at biblioteket tilbyder fri og lige adgang til viden og kultur.”

“ Brugere af folkebiblioteket oplever i særlig grad biblioteket som et frirum, hvor man kan fordybe sig og få perspektiv på tilværelsen gennem kurateret viden og information. For nogle brugere bidrager folkebiblioteket også til at udvikle fællesskaber og nye færdigheder.”

“ 96,5% af borgerne har tidligere været biblioteksbrugere, er det i dag eller forventer at blive det i fremtiden.”

Alle citater er fra rapporten Folkebibliotekets betydning for borgerne i Danmark (2021) udarbejdet af Seismonaut og Roskilde Centralbibliotek.
https://centralbibliotek.dk/Folkebibliotekets_betydning_for_borgerne

Forsidefoto: Dokk1

VERDEN BEVÆGER SIG. DET SAMME GØR FOLKEBIBLIOTEKERNE

Hvordan mener du, biblioteket skal udvikle sig?

Folkebibliotekerne har muligheden for at spille en afgørende rolle i samfundsudviklingen. Det har Danmarks Biblioteksforening beskrevet i vores DB Handlekort for 2022-2023 - men det kræver et aktivt valg både lokalt og nationalt.

Danmarks Biblioteksforening har også bidraget til KLS debatoplæg "Udnyt Folkebibliotekets potentiale", der lægger op til drøftelser i kommunalbestyrelsen om, hvad man ønsker at bruge biblioteket til i netop sin kommune.

Danmarks Biblioteksforening ønsker at bidrage til debatten med eksempler, spørgsmål og oplæg til handling. Oplægget er udformet i forbindelse med Det Bibliotekspolitiske Topmøde og er således også et oplæg til debat i de forskellige debatfora på Topmødet, og efterfølgende i Folketinget og alle landets kommuner.

Syv fokusområder

Danmarks Biblioteksforening har udarbejdet syv strategiske indsatsområder som inspiration til arbejdet lokalt i 2022-3023.

Brug dem til at drøfte, hvad I skal sætte fokus på i jeres kommune, men hvem og hvordan.

God arbejdslyst!

§ 1. Folkebibliotekernes formål er at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet ved at stille bøger, tidsskrifter, lydbøger og andre egnede materialer til rådighed såsom musikbærende materialer og elektroniske informationsressourcer, herunder internet og multimedier.

Hvilken rolle skal biblioteket spille:

For læsekulturen og læring?

For digitale kompetencer?

For kultur- og kunstoplevelser?

For sundhed lokalt?

For fællesskabet som mødested?

For demokratiet som debatskaber?

Folkebiblioteket er landet mest benyttede kulturinstitution med en bred vifte af tilbud.

Folkebibliotekets idé om oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet for alle borgere - fysisk og digitalt - er broen til fremtiden. Den oplyste medborger er en forudsætning for folkestyret og sammenhængskraften i det danske samfund. Biblioteket oplever en voksende betydning som lokalsamfundets fælles åbne sted, hvor møder mellem mennesker finder nye veje.

For velfærdssamfundets udvikling og opgaver gælder, at de ikke lader sig løse inden for ét område, men kun gennem målrettet fokus og samarbejde. Her spiller folkebiblioteket allerede en rolle lokalt, men har endnu større potentiale som drivkraft for innovation på tværs af sektorer og civilsamfund. En drivkraft for personlig og lokal udvikling.

I disse år diskuteres bibliotekernes udvikling og deres voksende rolle som velfærdsinstitution.

Spørgsmålene er vigtige og handler om:

- Hvordan skal det lokale bibliotekstilbud udformes?
- Hvad betyder biblioteket for demokrati og udvikling?
- Hvad betyder biblioteket for digital dannelse?
- Hvad betyder biblioteket som frirum og mødested?
- Hvad skal den nationale biblioteksstruktur og -service kunne?
- Hvordan skal fremtidens bibliotekslov udformes for at honorere fremtidens medborger?

Mere inspiration på www.db.dk/debat

BIBLIOTEKET - FYSISK OG DIGITALT POTENTIALE

“ Biblioteket betyder alt. Det samler folk. Det er et fristed. Der er temadage og arrangementer. Det er et borgerhus”
- Kvinde, 26 år

DB sætter spot på:

- At placere folkebiblioteket på den politiske dagsorden
- At få udfoldet bibliotekernes fulde potentiale i forhold til helt konkrete opgaver såsom at styrke børns læsning og skabe digital dannelse, men også som attraktivt mødested, der kan skabe rammer for integration, sundhed, bosætning og bryde social arv i samarbejde med andre
- At understøtte samfundets digitale transformation i alle bibliotekets tilbud
- At skabe en ny lov der kan rumme bibliotekets potentiale

Vi lever i en tid hvor social og sundhedsmæssig ulighed vokser. Stadig flere danskere føler sig isolerede, ensomme og på kanten af fællesskabet. En tendens som corona-epidemien har øget.

Mange af yderområderne i Danmark bliver affolket og efterlader halvtomme landsbyer med svære kår for fællesskab og lokalsamfund og den urbane ensomhed er et problem i de større byer.

Gruppen af børn og unge som mistrives er stigende. Flere er pressede af hverdagens krav og forventninger fra skolen, vennerne og ikke mindst de sociale medier. Vi risikerer at hægte nogle samfundsgrupper af, som bliver digitale analfabeter og ender uden for store dele af vores samfund.

BIBLIOTEKET - SAMARBEJDE OM EN SOCIAL INDSATS

“ Biblioteket er et kulturtilbud med alle de arrangementer, der afholdes. Både for børn og foredrag og teater. Det har vi brugt meget”

- Kvinde, 39 år

Foto: Dokki

DB sætter spot på:

- At styrke bibliotekernes fokus på og redskaber til at byde nye grupper ind
- At udvikle nye metoder og redskaber, hvor biblioteker og kultur bruges som løftestang til at bryde med ensomhed og social ulighed
- At samarbejde med andre myndigheder og sektorer om at bryde den sociale arv og ulighed i sundhed
- At deltage i skabelsen af en Folkesundhedslov, hvor bibliotekerne og kulturens betydning for sundhedsfremme prioriteres

Coronavirus har trukket sine spor i hele samfundet, også i bibliotekerne. De første kulturinstitutioner, der blev lukket, men også blandt de første, som åbnede igen. Det har skabt ændringer i brugen.

Under corona-nedlukningerne har bibliotekerne oplevet en eksplosiv vækst i og ny interesse for digital brug af bøger, lydbøger, film, vejledning og online begivenheder.

Der kom mange nye brugere, i høj grad ressourcestærke brugere og familier.

Bibliotekerne har oplevet en ændret brugeradfærd, forsamlingsbegrænsninger og afstandskrav samt generel ængstelse blandt borgerne.

Væsentligt færre besøg, fysiske lån og arrangementer var tilfældet i 2020 og i 2021 som følge af nedlukninger og restriktioner

Handlinger bliver til vaner, og bibliotekerne skal derfor agere proaktivt - omkring bibliotekets rum og de positive erfaringer i det øgede digitale brug.

BIBLIOTEKET - FØR, UNDER OG EFTER CORONA

“ Jeg kommer mest hyppigt med børnene. Vi bruger det som oplevelsessted. Og til at låne børnebøger”

- Mand, 38 år

Foto: Døkk1

DB sætter spot på:

- Hvordan indrettes biblioteker og service sikkert og attraktivt fremover?
- Hvordan udvikles nye tilbud, som gør biblioteksbesøget til noget særligt for børn og voksne?
- Hvordan udvikles nye typer arrangementer og møder både digitalt og fysisk for alle?
- Opsamling af viden og anbefalinger om coronakrisens største udfordringer - og efterfølgende udvikling af nye tiltag baseret på de positive erfaringer

Biblioteket har til formål at styrke dannelse og aktivt medborgerskab ved at fremme og give adgang til læring, viden, oplysning, kulturel aktivitet samt at skabe debat og dialog.

Samfundet og demokratiet udfordres aktuelt på mange niveauer - ikke alene af pandemien - men især også af øget polarisering og fake news.

Det folkeoplysende public service-princip som grundlag for folkestyret er vigtigere end nogensinde. Oplyste medborgere har altid været en forudsætning for det danske demokrati.

Bibliotekerne skal fortsat aktivt understøtte og være garant for valid oplysning til borgerne.

Mere inspiration på
www.db.dk/debat

FOLKEOPLYSENDE PUBLIC SERVICE-SAMARBEJDE

“ 4 ud af 5 brugere mener, at folkebiblioteket stadig er relevant trods fremkomsten af digitale tjenester som Mofibo, Spotify, og Netflix.”

DB sætter spot på:

- At sikre alle borgere adgang til nødvendig viden, fysisk og digitalt
- At arbejde for sammenhængende tilbud af licensbelagt materiale til borgerne gennem en national digital overbygning og samarbejder med andre public service-institutioner
- At sætte dagsorden for udvikling af en national strategi for digital dannelse
- At arbejde for at de lovgivningsmæssige rammer forpligter folkebibliotekerne i forhold til læring, digital dannelse og etablering af et demokratisk samlingspunkt i kommunerne

Vores læsekultur er under forandring, og behovet for at styrke læsekulturen hos børn, unge og voksne er stort. Læsning er, udover en æstetisk oplevelse med værdi i sig selv, en central grundkompetence til at klare sig, tage en uddannelse og deltage i samfundet - og som frirum.

Folkebibliotekernes rolle er essentiel. Som indgang til og formidling af fysisk og digital litteratur og i forhold til at stimulere vaner, værdier og handlinger omkring læsning for at sikre at oplevelse, fordybelse i og samtaler om læsning og gøre læselyst til en naturlig del af hverdagen.

Biblioteket som lokal samarbejdspartner omkring børn og unges læsekultur i skoler, SFO'er og daginstitutioner, som hjælp og inspiration til børnefamilier, som adgang til fælles oplevelser om litteratur i læseklubber.

BIBLIOTEKET - EN STÆRK LÆSEKULTUR

“ Jeg tror, at fysiske bøger er enormt vigtige i forhold til udviklingen af fantasi. Især for børn”

- Mand, 70 år

DB sætter spot på:

- At understøtte læsekultur hos børn, unge og voksne lokalt i kommunerne, på skoler, daginstitutioner, på folkebiblioteker og med andre lokale aktører
- At sikre national opmærksomhed om en stærk læsekulturs vigtighed
- At mobilisere og samle læseaktører i arbejdet med at styrke læsekulturen i en bredt forankret tværfaglig 'organisering'
- At bidrage til at litteraturen opleves som tilgængelig for alle, og være opmærksom på udsatte grupper

Læring er centralt for velfærdssamfundets udvikling, derfor er samarbejdet imellem læringsinstitutioner og folkebiblioteket vigtigt. Samarbejder som oftest udspiller sig lokalt men rammesættes nationalt.

Folkebibliotekets kompetencer som dannelsesinstitution kan skabe læring i et bredere samfundsmæssigt perspektiv i samarbejde med uddannelsernes instrumentelle læringsfokus.

Bibliotekerne skal derfor indtænkes som del af kommunernes læringsfællesskaber, og derigennem understøtte læringsprocessen.

BIBLIOTEKET - EN LÆRINGSPARTNER

“ Man kommer i læsestemning, når man ser, at der er så mange bøger, man kan læse”

- Pige, 13 år

DB sætter spot på:

- At arbejde for det lokale folkebibliotek som en naturlig del af kommunernes videns- og læringsstrategier, herunder sikre fælles anvendelse af digitale ressourcer
- At bidrage til definitionen af det fælles, som er kernen i partnerskabet mellem kommunens uddannelsesinstitutioner og koble det til en livsmestrings- og trivselsdagsorden
- At arbejde for folkebibliotekernes plads i national og lokal uddannelsespolitik
- At arbejde for etablering af national digital overbygning med fokus på adgang til digitale ressourcer på tværs af biblioteker, skoler og uddannelsesinstitutioner

FN's Verdensmål har skabt en helt ny dagsorden for verdens udvikling. Danmarks Biblioteksforening har taget initiativ til netværket DB2030 for at kvalificere bibliotekernes arbejde med verdensmålene.

Se db2030.dk

Bæredygtighed er nøglen til fremtidens velfærdssamfund. Kommuners, institutioners og virksomheders evne og vilje til at tænke bæredygtighed starter med det enkelte menneskes viden om og tilgang i hverdagen. Her kan biblioteket fungere som lokal gamechanger.

Med information, viden og fakta som den ene del og med biblioteket som proaktiv spiller, der med initiativer, facilitering og borgerinddragelse kan medvirke til konkrete handlinger og forandringer, som den anden del.

BIBLIOTEKET - INDGANG TIL FN'S VERDENSMÅL

“ På nettet - hvor starter man så? Hvad er redigeret? Hvad er validt? Er der nogen, der har lavet et ordentligt redaktionelt arbejde? Her på biblioteket ved man, at man bliver præsenteret for relevant stof”

- Mand, 39 år

DB sætter spot på:

- At arbejde for "Bibliotekernes Verdensmåls erklæring", et manifest fælles for organisationer og biblioteker
- At udvikle kompetenceudviklingsforløb omkring opgaven med at skabe folkelig forankring via bibliotekerne
- At styrke bibliotekernes involverende og fællesskabsskabende rolle overfor borgerne, aktuelt ældremålgruppen
- At skabe en verdensmåls certificering for bibliotekerne, hvis formål er at styrke bibliotekernes opgave som drivkraft for bæredygtig udvikling og platform for handling

Danmarks Biblioteksforening er en stærk bibliotekspolitisk stemme, organisationens styrke skabes i en dialog mellem politikere og fagfolk.

DB står med sin solide kommunale og professionelle repræsentation centralt i bibliotekernes udvikling og formidling og arbejder til stadighed for en styrket biblioteksservice ved at påvirke både de lokale, nationale, internationale og kommercielle beslutningstagere.

DB sætter som bibliotekernes fælles talerør dagsordenen og samler sektorens parter om folkebibliotekets opgaveløsning og innovation.

“ Nogle søndage
kan jeg godt
finde på at gå rundt og
ose lidt, hvis jeg
har tid”

- Kvinde, 43 år

DB - EN STÆRK FAGLIG OG POLITISK STEMME

DB sætter spot på:

- At skabe demokratisk udvikling og deltagelse gennem fri og lige adgang til viden, debat og information gennem faglig og politisk dialog
- At fremme dansk biblioteksvæsen med særligt fokus på folkebibliotekerne som et kulturelt og informationsmæssigt samlingspunkt i lokalsamfundet
- At få indflydelse på biblioteksudviklingen gennem lobbyvirksomhed og politisk arbejde internationalt, nationalt og lokalt
- At være folkebibliotekernes stærke stemme i det politiske arbejde for at holde fokus på bibliotekernes vigtige rolle i vidensamfundet

HVORDAN SKAL BIBLIOTEKET UDVIKLE SIG?

1. Hvilken betydning skal biblioteket spille for borgere?
2. Hvilke opgaver skal biblioteket løse i kommunen og for samfundet?
3. Hvordan skal jeres bibliotek udformes?
4. Hvad skal jeres bibliotek tilbyde fysisk og digitalt?
5. Hvordan skal din kommunes kultur- og bibliotekspolitik udformes?
6. Hvornår skal Danmark have en ny bibliotekslov?